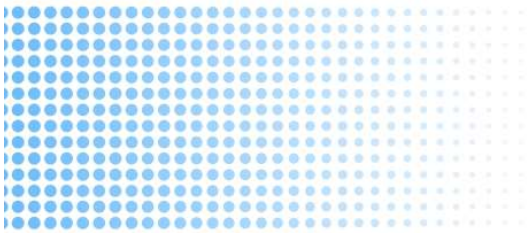

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Кафедра журналістики
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра журналістики

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЯ

**Регіональна журналістика
в Україні: історія, реалії,
виклики, перспективи**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за матеріалами конференції

ПОЛТАВА – 2024

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Кафедра журналістики
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра журналістики

**Всеукраїнська
науково-практична онлайн- конференція**

**«Регіональна журналістика в
Україні: історія, реалії, виклики,
перспективи»**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за матеріалами Всеукраїнської
науково-практичної онлайн-конференції**

УДК 070(062)
Р32

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету української філології та
журналістики
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
(протокол № 4 від 26 листопада 2024 року)

Редакційна колегія:

СЕМЕНКО Світлана Василівна – кандидатка філологічних наук, професорка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (головний редактор);

ЛИСЕНКО Леся Іванівна – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

СВАЛОВА Марина Ігорівна – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ЗЕЛІК Оксана Андріївна – старша викладачка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ПУРАС Наталія Вікторівна – старша лаборантка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (відповідальний секретар).

Р32 Регіональна журналістика в Україні: історія, реалії, виклики, перспективи : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції / за ред. С. В. Семенко. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. № 10. 100 с.

Рецензенти:

СИДОРЕНКО Наталія Миколаївна – докторка філологічних наук, професорка кафедри історії журналістики Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ГРИНЬОВА Марина Вікторівна – докторка педагогічних наук, професорка, ректорка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

УДК 070(062)
Р32

ЗМІСТ

БОЙКО Світлана. ШЛЯХИ ВИРШЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОБОТИ ПРИФРОНТОВИХ МЕДІА В УКРАЇНІ	5
БОНДАРЧУК Анжеліка. МЕРЕЖИВНА СПІВПРАЦЯ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАД	11
ВІЛЬЧИНСЬКИЙ Андрій. ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА ЛЬВІВЩИНИ НА СТОРІНКАХ УКРАЇНСЬКИХ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ	15
ГАНДЗІЮК Віталій. ФУНКЦІЇ, ЗАВДАННЯ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА	20
ДУБЕЦЬКА Оксана. «МАЯКИ» В ІСТОРІЇ ОДЕСЬКОЇ ПРЕСИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст.	26
КАЛЕНИЧ Володимир. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФРАЗЕМ У МЕДІАТЕКСТАХ ГАЗЕТИ «ВІННИЧЧИНА»	32
ПРИСТУПЕНКО Тетяна, ЄВДОКИМЕНКО Ірина. РЕГУЛЮВАННЯ ДРУКОВАНИХ МЕДІА В КОНТЕКСТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО МЕДІА»	38
ПРОЦИК Ірина. РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ГАЗЕТИ «ЗМАГ» У ТВОРЕННІ НАЦІОНАЛЬНОГО СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ	52
РЕШЕТУХА Тетяна, КУШНІР Оксана. ПРЕСОДРУКУВАННЯ НА ТЕРНОПІЛЛІ ПЕРІОДУ АВСТРО-УГОРСЬКОГО ПАНУВАННЯ (1886-1918 РОКИ)	59
РОГОВА Тетяна. «ЕСТЕТИКА НЕІДЕАЛЬНОСТІ» У КОНТЕНТІ СУЧАСНИХ БЛОГЕРІВ	66
СЕМЕНКО Світлана. ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ ПОЛТАВСЬКИМИ ОНЛАЙН-ВИДАННЯМИ «ЗМІСТ» І «ПОЛТАВСЬКА ХВИЛЯ» КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ ЖУРНАЛІСТИКИ	71
СИДОРЕНКО Наталія ІНШОМОВНА ПРЕСА НАДДНІПРЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ (ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.): ТИПОЛОГІЧНИЙ ЗРІЗ	78
СИНОРУБ Галина, Йордан Ганна. ЕМПАТІЙНІСТЬ ВОЄННОГО ФОТОКОНТЕНТУ (НА ПРИКЛАДІ СВІТЛИН БРИГАДИ “РУБІЖ” НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ FACEBOOK)	86
ФЕНЬКО Наталія. ДЕЗІНФОРМАЦІЙНИЙ НАРАТИВ У ДИСКУРСІ МЕДІАОСВІТНИХ ПРАКТИК	91
ХІТРОВА Тетяна. РОЛЬ ПРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ В НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ	97

Решетуа Тетяна

кандидатка наук із соціальних
комунікацій, доцентка
Тернопільського
національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка.

Кушнір Оксана

кандидатка наук із соціальних
комунікацій, доцентка
Тернопільського
національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

**ПРЕСОДРУКУВАННЯ НА ТЕРНОПІЛЛІ ПЕРІОДУ
АВСТРО-УГОРСЬКОГО ПАНУВАННЯ (1886-1918 РОКИ)**

Пожвавлення суспільної активності галичан, створення широкої мережі провінційних громадських, освітніх, культурних, господарських інституцій, а відтак, зростання національної самосвідомості в останній чверті ХІХ століття призвели до зародження і становлення на Тернопіллi українськомовних періодичних видань, на сторінках яких порушувались важливі проблеми соціального і громадського життя краю. Українська періодика постала в середовищі тогочасної іншомовної преси. У краї на той час виходили польськомовні та російськомовні часописи: «Prawda» у Бережанах (1882), «Podolanin» у Тернополі (1878), «Волынскиѣ епархиальныѣ вѣдомости» (1867) та «Почаевский Листокъ» (1887) у Почаєві [1; 9].

Першою ластівкою українськомовної періодики на теренах краю була рукописна газета «Сніп», яку в 1876 році видавали учні Тернопільської гімназії – члени товариства «Громада» [5, с. 5].

Започаткував українську друковану періодику краю часопис *«Однѣвка Березаньска»*, виданий 2 лютого 1886 року греко-католицьким священником Сильвестром Лепким (батьком видатного українського письменника, науковця і громадського діяча Богдана Лепкого). Видання мало на меті збір коштів на руську (українську) бурсу в Березанах, що і зазначалося у підзаголовку.

Через три роки у Березанах з'явився *«Посланникъ»* – ілюстрований церковно-народний двотижневик греко-католицького спрямування, що виходив з ініціативи та за редагування місцевого греко-католицького священника Лева Джулинського упродовж 23 років: з квітня 1889 року по лютий 1911 року. *«Посланникъ»* друкувався етимологічним правописом, бо, на думку редактора, ним послуговувалася переважна більшість українців Галичини [3, с. 4]. Контент часопису формувався з матеріалів релігійно-морального змісту, белетризованих замальовок та епістолярних повідомлень про життя українського селянства і міщанства Галичини, просвітницьких публікацій про «далекі, чужі краї», побут та звичаї інших народів, про місіонерську працю греко-католицьких священників, правничих, медичних, господарських порад, розважальних матеріалів [1, с. 59]. Л. Джулинський з незмінною увагою ставився до своїх читачів, про що свідчать, зокрема, примітки, які пояснюють незрозумілі слова, висловлюють ставлення редакції до дописів читачів тощо. Вдале художнє оформлення, спеціальні сигнали-символи, якими виділялася найважливіша інформація, впізнаваність рубрик та й часопису загалом, зробили його популярним не лише в Галичині, а й за її межами. Пересічний наклад видання становив 5 тис. примірників. Поважним був також і авторський колектив часопису. Крім публікацій незмінного редактора-видавця, тут друкувалися твори С. Лепкого, В. Гнатюка, Ю. Насальського, Г. Сенкевича, В. Щурата та інших відомих і маловідомих авторів. Це була одна із найтриваліших видавничих спроб

не лише Тернопілля, а й усю Східної Галичини того часу.

Ще одним успішним проектом Л. Джулинського як видавця і редактора стали *«Книжечки Мисійні»*, що їх він почав видавати у 1890 році. Щомісячне освітньо-релігійне видання невеличкого формату (32 сторінки, формат 16⁰ аркуша), що містило невеликі за обсягом прозові та віршовані тексти на релігійну чи дидактичну тематику, молитви, «образки», краєзнавчі замальовки, стало особливо популярними серед селян. Пересічний наклад окремого видання становив 4 тис., а окремих чисел – сягав 10 тис. примірників [1, с. 64].

Наприкінці XIX століття з'явився перший український часопис і в Бучачі. Газета *«Громадське Слово»* ставила за мету пробудження національної свідомості, людської гідності селян бучацького та сусідніх повітів і друкувала публіцистичні матеріали та поетичні твори патріотичного змісту.

У Тернополі українськомовні часописи з'явилися майже на чверть століття пізніше, ніж на Тернопіллі загалом. У 1904 році тут практично одночасно почали виходити *«Подільський Голос»* (орган Тернопільської народної організації за редакцією Ізидора Голубовича та Остапа Постригача) та місячник для молоді *«Молодіж»*, видавцем і редактором якого був викладач Тернопільської Цісарсько-Королівської гімназії імені Франца-Йосипа I письменник Євген Мандичевський. Тематика газети *«Подільський Голос»* охоплювала різноманітні сфери життя: громадське життя містян-українців, утиски з боку польських урядовців, дискримінація української школи, соціально-економічна та політична ситуація в Галичині тощо. Особливу увагу приділяли питанням організації та діяльності громадсько-політичних, культурних, освітніх, економічних, молодіжних товариств і організацій краю, підкреслюючи їх значення для розбудови соціально-економічного життя. Часопис успішно виконував узяті на себе зобов'язання, з його появою «закипіло живійше народне жите в цілім повіті, ціла народна так

просьвітна, як і політична робота набрала більшої пляновости стала ся успішнішою», але у липні 1907 року часопис припинив своє існування з «причин браку людей, охочих до народної праці» [1, с. 84].

У січні 1904 року вийшло друком і перше число «*Молодіжи*» – «Місячника для учащоїся молодіжи». Це було велике за обсягом видання (348–368 сторінок річно) у м'якій кольоровій палітурці. Часопис ставив за мету «вціпляти і піддержувати здорового духа горячого патріотизму нашої молодіжи, розбуджуючи заразом в ній змилованє до витривалої, розумної праці» [8, с. 1], «прийти з помочєю» до тих молодих людей, які «понимають поважно працю над собою і хочуть стати пожиточними членами суспільности» [7, с. 1]. На його сторінках друкувалися матеріали про життя і творчість українських та зарубіжних письменників, їхні твори, пізнавальні публікації з української та зарубіжної історії, природознавства, книгознавства. У виданні публікувались зокрема, Б. Лепкий, М. Старицький, І. Франко, Н. Кобринська, М. Коцюбинський, Марко Вовчок, Катря Гриничева, Й. В. Гете, А. Чехов, Ж. Верн (у перекладах) та інші. Деякі публікації часопису виходили окремими виданнями накладом «Молодіжи».

У 1905 році відродилася українська періодика в Бучачі, де почала виходити двомовна польсько-українська газета «*Sluiba dworska*» («*Двірська служба*»). Радикальне періодичне видання друкувало матеріали про тяжке життя залізничників Бучацького повіту. Її українське відділення очолив О. Назарук – майбутній комісар преси в уряді УНР, відомий публіцист і громадський діяч [10, с. 216–220]. Більшість матеріалів подавалась у формі запитань і відповідей, що робило публікації доступними пересічним читачам. Після двічі конфіскованого 6/7 числа часопис припинив своє існування у грудні 1905 року.

Початок ХХ століття характеризується поширенням різновекторних політичних рухів у краї. Так, у той час активно

просувалися ідеї москвофільства, рупором яких на Тернопіллі була двотижнева газета *«Русская Воля»* (1907–1911), публікації у якій мали переважно пропагандистський характер, а її автори закликали до об'єднання «всього русского народа» [1, с. 94], виступаючи проти греко-католицьких священників, прогресивних громадсько-політичних діячів краю.

Соціалістична ідеологія пропагувалася на шпальтах двотижневика *«Червоний Прапор»*, який виходив з квітня 1906 року в Тернополі. Тут роз'яснювалася програма соціал-демократичної партії (хоча часопис був позапартійним), публікувалися повідомлення про страйки і віча у Галичині, матеріали про соціально-економічне життя українців у Російській імперії.

Того ж року в Бережанах вийшов українсько-польський додаток до львівського видання УСДП *«Земля і Воля» «Робочий люд»*, присвячений виборам до Державної Ради у Відні 1907 року. Газета закликала підтримати кандидатуру соціал-демократа М. Ганкевича, роз'яснювала програмові засади УСДП, розповідала про її діяльність у повіті. Вийшло лише одне число часопису, тому його можна вважати одноденкою.

Після припинення у 1907 році видання *«Подільського Голосу»* в Тернополі не було свого друкованого органу, який би консолідував усі національно-патріотичні сили краю, обстоював національні інтереси українців. Цю місію взяло на себе новостворене *«Подільське Слово»*, що виходило в Тернополі в 1909–1912 роках. Залишаючись позапартійним органом і підтримуючи всі національні сили Галичини, часопис вороже ставився до москвофілів, вважаючи їх ворогами українського народу. Окрім громадсько-політичних проблем і українсько-польських взаємин, особливу увагу видання приділяло питанням шкільництва та культурно-освітніх товариств.

Першим і єдиним на той час фаховим періодичним виданням для пасічників у Західній Україні став друкований орган Товариства пасічників «*Український Пасічник*», перше число якого вийшло друком у січні 1914 року [4, с. 196]. Часопис припинив своє існування у серпні 1914 року, з початком Першої світової війни. Як влучно зазначив В. Ігнатієнко, упродовж «своєї півстолітньої історії галицько-подільські часописи пережили дуже важкі катастрофи: одну року 1914... Як відомо, в серпні 1914 року російський царат окупував ціле Галицьке Поділля. Одним з перших заходів російської адміністрації в Галичині була заборона всієї місцевої української преси. Тоді й перестали існувати часописи на Галицькому Поділлі» [6, с. 7].

Українськомовна періодика краю на чотири роки призупинила своє існування. У дозволах на продаж періодики, виданих Тернопільським губернатором у вересні 1914 та лютому 1915 років, у переліку часописів також немає жодного українського [2, арк. 15, 18, 32].

Усього в період австро-угорського панування на Тернопіллі видавали 12 друкованих часописів, більшість з яких – з приватної ініціативи їхніх засновників, видавців та редакторів. Тематику публікацій формували суспільно-політичні події в Галичині та Австро-Угорщині, соціально-економічне становище українців краю, відносини з поляками та утиски з їхнього боку, національно-патріотичне виховання (передовсім молоді), просвітницька діяльність тощо. Загалом українська преса періоду Австро-Угорської імперії була вагомим чинником суспільного і культурного поступу нашого народу, відіграла важливу роль у формуванні та збереженні національної самосвідомості українців краю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галушко М. Українські часописи Тернополя і Тернопільщини (1886–1944 рр.) : історико-бібліографічне дослідження / НАН України ; ЛНБ ім. В. Стефаника; Відділення «Науково-дослідний центр періодики» ; відп. ред. Л. В. Сніцарчук. Львів, 2008. 352 с.
2. Державний архів Тернопільської області. Ф. 322. Канцелярія Тернопільського губернатора. Оп. 1. Спр. 62. (Рапорти окремих осіб і листування про дозвіл на торгівлю друкованими творами, відкриття друкарень і фотографій) [рос.]. 249 арк.
3. Джульїнський Л. Ответь «Народной Часописи». *Посланникъ*. 1892. Ч. 9. С. 4.
4. Животко А. Історія української преси. Мюнхен : Український технічно-господарський інститут, 1989–90. 334 с.
5. Животко А. Рукописні часописи української молоді. Львів : Накладом Тов-а «Взаїмна Поміч Українського Вчительства», 1938. 28 с.
6. Кривецький І. Часописи Галицького Поділля : історико-бібліографічні матеріали з рр. 1882–1927. *Часописи Поділля : історично-бібліографічний збірник з нагоди 150-ліття першої газети на Україні (1776–1926) та 10-ліття існування УС РР* / склали М. Білинський, Н. Співачевський, та І. Кривецький ; за ред. В. Отамановського. Вінниця, 1927–28. С. 3–21.
7. Мандичевський Є. Від редакції. *Молодіж*. 1904. Ч. 10. С. 1.
8. Мандичевський Є. Дорога молодіже! *Молодіж*. 1904. Ч. 1. С. 1.
9. Міляевич І. Періодичні видання Волинської губернії ХІХ – початку ХХ ст. : історико-бібліографічне дослідження / наук. ред. М. М. Романюк. Львів, 2004. 376 с.
10. Українська журналістика в іменах / за ред. М. М. Романюка. Львів, 1996. Вип. ІІІ. 424 с.